

# לרפואת דבורה בת תרצה שושנה

ביכורים - פרק שלישי

משנת רפאל - תכז

## משנה ד

הַחֲלִיל מִכָּה - מִנְּגוֹן לְפָנֵיהֶם עַד שְׁמֹעֵינָם לְהַרְבֵּית.

הִגִּיעוּ לְהַרְבֵּית, אֶפְלוּ אֲגָרִיפֶס הַמְלֻךְ נוֹטֵל הַסֵּל עַל כְּתָפוֹ בְּעֵצְמוֹ, וְלֹא עַל יַדֵּי שְׁלִיחַ וְנִכְנָס, עַד שְׁמֹעֵי לְעֶזְרָה - חֹצֵר הַמִּקְדָּשׁ.

הִגִּיעַ לְעֶזְרָה וְדָבְרוּ הַלְוִיִּם בְּשִׁיר (תהלים ל, ב):  
"אֲרוֹמְמֶךָ ה' כִּי דָלִיתָנִי וְלֹא שִׁמַּחְתָּ אִבִּי לִי":

## משנה ה

הַגּוֹזְלוֹת - תּוֹרִים וּבְנֵי יוֹנָה שְׁעַל גְּבֵי הַסֵּלִים - שֶׁהָיוּ תּוֹלִים מֵהֶם בְּצִדֵּי הַסֵּלִים, לְעִיטוֹר הַבִּיכּוֹרִים, הָיוּ קִרְבִּים עוֹלוֹת, וְמֵה שְׁבִידִם - הַסֵּלִים וְהַפִּירוֹת נוֹתְנִים לְכַהֲנִים בְּמַתְנָה:

## משנה ו

עוֹדְהוּ הַסֵּל עַל כְּתָפוֹ - קוֹדֵם שֶׁמִּסְרוּ לְכַהֵן - קוֹרָא מִ"הַנְּדָתִי הַיּוֹם לְה' אֱלֹהֶיךָ" (דברים כו, א) עַד שֶׁגֹּמֵר כָּל הַפְּרָשָׁה.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד "אֲרָמִי אֲבָד אָבִי" (שם שם, א). הִגִּיעַ ל"אֲרָמִי אֲבָד אָבִי", מוֹרִיד הַסֵּל מֵעַל כְּתָפוֹ וְאוֹחִזוּ בְּשִׁפְתוֹתָיו - בְּשִׁפְתֵי הַסֵּל לְמַעְלָה, וְכַהֵן מְנִיחַ יָדוֹ תַּחְתָּיו וּמְנִיפוֹ, וְקוֹרָא מִ"אֲרָמִי אֲבָד אָבִי" עַד שֶׁהוּא גּוֹמֵר כָּל הַפְּרָשָׁה, וּמְנִיחוֹ לְסֵל הַבִּיכּוֹרִים בְּצַד הַמְּזֻבָּח בְּקֶרֶן דְּרוּמִית מֵעֵרְבִית, וְהַשְׁתַּחֲוָה וַיֵּצֵא:

וְהִנִּחוּ וּגְמִירְנָן יָד יָד מִדִּיּוֹ תְּבִיאָנָה אֶת אֲשֵׁי ה' (ויקרא ז), מֵה לְהֵלֵן תְּנוּפָה אֶף כֹּאן תְּנוּפָה, וְהַשְׁתַּחֲוָה לְאַחַר שֶׁהִשְׁלִים הַקְּרִיאָה, דְּלֵאחַר הַקְּרִיאָה כְּתִיב וְהִנַּחְתּוּ, לְשׁוֹן לֶךְ נָחָה אֶת הָעַם (שְׁמוֹת לב) דְּהִינּוּ

## ביאורים והרחבות

רבי יוחנן וביקש ממנו דינר קורדנאי כדי לשער בו חסרון בקנה של בהמה לדעת אם היא טריפה. רצה לעמוד לפניו, לא הניחו לעמוד ואמר לו רבי יוחנן: שב בני שב, אין בעלי אומניות רשאים לעמוד מפני תלמידי חכמים, בשעה שעסוקין במלאכתם. ולא? והתנן: כל בעלי אומניות עומדים מפניהם ושואלין בשלומן, ואומרין להם: אחינו אנשי מקום פלוני בואכם בשלום (הרי שבעלי אומניות מפסיקים את מלאכתם לכבוד באי הביכורים, והוא הדין שיש להם לעמוד מפני תלמידי חכמים)?! אמר רבי יוחנן: מפניהם (מביאי הביכורים) עומדין (שחביבה מצווה בשעתה), מפני תלמידי חכמים אין עומדין.

ר' עובדיה מברטנורא

תנופה שמוליך ומביא, מעלה ומוריד: ז נמנעו מלהביא. מפני הבושה שאינו יודע לקרות: התקינו שיהו מקרין. ואסמכוה אקרא דכתיב (דברים כו) וענית ואמרת, ואין עניה אלא מפי אחר: ח בקלות של כסף ושל זהב. קופות מצופות כסף וזהב: הסלים והבכורים ניתנים לכהנים. סלי עניים ניתנים לכהנים, וקלתות של עשירים מחזירים להן. מכאן אמרו, בתר עניא אזלא עניותא: ט מעטרים את הבכורים חוץ משבעת המינים. מקיפים את הסלים שבכורים בהם מפירות נאים ומשובחים, ואף על פי שאינם משבעת המינים. כגון פריש ואתרוג וכיוצא בהן, והוא הדין שיכולין לעטר מפירות שגדלו בחו"ל: רבי עקיבא אומר אין מעטרין הבכורים אלא משבעת המינים. מפירות שגדלו בארץ שחייבים בבכורים. והלכה כר"ע: י הבכורים. עיקר הבכורים תאנה שבכרה או אשכול שבכר: תוספת הבכורים. בשעת לקיטת הבכורים מוסיף עליהם משאר תאנים או משאר ענבים: עיטור. הפירות הנאים שמקיף סביבות הסל להדור מצוה: מין

משנה ז

**בְּרֵאשׁוֹנָה, כָּל מִי שִׁידַע לְקָרוֹת פִּרְשֵׁת הַבִּיכּוּרִים בְּלִשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ, קוֹרֵא, וְכָל מִי שֶׁאִינוֹ יוֹדֵעַ לְקָרוֹת, מְקַרֵּן אוֹתוֹ** - קוראים לפניו והוא עונה אחר הקורא. **נִמְנָעוּ מִלְּהִבִּיא** אלה שאינם יודעים לקרוא, מפני הבושה, **הִתְקִינוּ שֶׁיְהִי מְקַרֵּן אֶת מִי שִׁידַע וְאֶת מִי שֶׁאִינוֹ יוֹדֵעַ:**

משנה ח

**הַעֲשִׂירִים מְבִיאִים בְּפוּרְיָהֶם בְּקִלְתוֹת** - מיני סלים **שֶׁל כֶּסֶף וְשֶׁל זָהָב** - מצופים בכסף ובזהב, **וְהַעֲנִיִּים מְבִיאִין אוֹתָם בְּסִלֵי נְצָרִים שֶׁל עֶרְבָה קְלוּפָה, וְהַסֵּלִים שֶׁל הָעֲנִיִּים וְהַבְּפוּרִים נִתְּנִין בַּמִּתְנָה לְפָנֵיהֶם<sup>14</sup>:**

משנה ט

**רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן נָנְס\* אָמַר: מְעַטְרִין אֶת הַבְּפוּרִים בְּפִירוֹת חוּץ** - אפילו אינם **מְשַׁבְּעֵת הַמִּינִים** ואפילו מפירות שגדלו בחוץ לארץ. **רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: אֵין מְעַטְרִין אֶת הַבְּפוּרִים אֶלָּא מְשַׁבְּעֵת הַמִּינִים** שגדלו בארץ וחייבים בביכורים:

משנה י

**רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: שְׁלֹשׁ מִדּוֹת** - שלושה דברים כלולים **בַּבְּפוּרִים**: עיקר **הַבְּפוּרִים**, **וְתוֹסַפֶּת הַבְּפוּרִים** - בשעת לקיטת הביכורים נוהגים להוסיף פירות על אלו שהופרשו, **וְעֵטוֹר הַבְּפוּרִים** - פירות שמניחים על גבי הסל, לפני והידור מצווה. **תוֹסַפֶּת הַבְּפוּרִים** - מוסיפים על הביכורים רק **מִיֵּין**

ביאורים והרחבות

14. בגמרא בבא קמא (צב, א) למדין: סלי עניים ניתנים לכהנים, וקלתות של עשירים מחזירים להן, מכאן אמרו: בתר עניא אזלא עניותא (אחרי העני הולכת העניות).

רבי שמעון בן ננס

רבי שמעון בן ננס היה תנא מהדור השלישי, חברם של רבי עקיבא ורבי ישמעאל. עסק בעיקר בדיני ממונות עד שאמרו במשנה (בבא בתרא י, ח): **אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: הָרוּצָה שִׁיחֲפִים** - יַעֲסוֹק בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת, שְׂאִין לָהּ מְקַצְעֵ בְּתוּרָה גְדוֹל מְהוּ, שֶׁהוּן כְּמִעֵין הַנּוֹבֵעַ. וְהָרוּצָה שִׁיַּעֲסוֹק בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת, יִשְׁמַשׁ אֶת שְׁמַעוֹן בֶּן נָנְס.